Dijital Ortamda Müslüman Kimliğini Muhafaza Etmek
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mayıs 19 2022 17:47:10

اَلَمْ
تَرَوْا
اَنَّ
اللّٰهَ
سَخَّرَ
لَكُمْ مَا
فِي
السَّمٰوَات&#16
16; وَمَا فِي
الْاَرْضِ
وَاَسْبَغَ
عَلَيْكُمْ
نِعَمَهُ
ظَاهِرَةً
وَبَاطِنَةً&#17
56; “Allah’ın, göklerde ve yerde bulunan şeyleri hizmetinize verdiğini, nimetlerini gizli ve açık olarak önünüze bolca serdiğini görmez misiniz?” (Lokman: 31/21)
            Kâinatta her şey insan içindir¸ insan da Rabbi içindir. İnsanın yaratılış gayesi Rabbini tanımak ve O'na ibadet/kulluk etmektir. Bu gayeyi gerçekleştirmek için de kendisi için yaratılan bütün her şeyi¸ bir emanet ve imtihan vesilesi görmesi, bütün ilahi nimet, lütuf ve ikramların hepsini Yüce Allah’ın (c.c) emir ve ölçüleri doğrultusunda kullanması insanın en önemli görevlerinden birisidir. Yüce Rabbimizin;
 وَاٰتٰيكُم&#161
8; مِنْ كُلِّ
مَا
سَاَلْتُمُو&#16
07;ُۜ وَاِنْ
تَعُدُّوا
نِعْمَتَ
اللّٰهِ لَا
تُحْصُوهَاۜ
۟ “O size istediğiniz her şeyi verdi. Allah’ın nimetlerini saymaya kalksanız başa çıkamazsınız.”(İbrahim: 14/34) beyanından anlaşılacağı üzere insana pek çok nimet verilmiş ve her nimetin de bir külfeti olacağı,
ثُمَّ
لَتُسْـَٔلُ&#16
06;َّ
يَوْمَئِذٍ
عَنِ

النَّع۪يم “Nihayet o gün nimetlerden elbette sorguya çekileceksiniz.” (Tekasür,102/8) ayetiyle hatırlatılmıştır. Tarih boyunca teknolojide pek çok önemli gelişme yaşanmıştır. İnsan hayatını doğrudan etkileyen bu gelişmeler, toplumların değişmesine ve dönüşmesine yol açmıştır. Kişilerin hayatına sirayet eden bu dönüşüm dinleri ve dinlerin sunuluş biçimlerini de büyük oranda etkilemiştir. Dijitalleşmeyle birlikte dinlerin yayılma ve anlaşılma biçimleri, geleneksel dini araştırmaların seyrini de değiştirmiştir. İnternet, dinin/maneviyatın yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu yüzden internetin ve dijitalliğin din üzerinde derin etkileri olmuştur. Dijitallik nedir? Dijitallik, dijital teknolojiler aracılığıyla yaşamamızın sonucu olarak ortaya çıkan dünyaya has bir var olma tarzıdır. Geleneksel iletişim araçlarının yerini alan dijital iletişim, gündelik yaşamın her alanında kullanılır hale gelmiştir. Bireysel, toplumsal, sosyal, ekonomik, dini yaşantılarımızın ve toplumsal ilişki kurma biçimlerimizin merkezine oturan yeni bir dijital dünya karşımıza çıkmaktadır. (Kitabın Künyesi: Bunt, G. (2007). Dijital Çağda İslam: E-Cihad Online Fetvalar ve Siber İslami Çevreler.İstanbul: Babil Yayınları, 294 s.) Teknolojinin hayatımıza girmesiyle birlikte, iletişimin hem yaygınlaştığı hem de her türlü kuraldan sıyrılarak ayağa düştüğü bir süreci birlikte yaşıyoruz. Dijital ekranlardan evlerimize ve kalplerimize akanlar karşısında ayağımızın kaymaması ve sürüklenip gitmemek için bazı kaideleri hatırlamaya hepimiz muhtacız. “Dijital Ortam/Sanal âlem fıkhı” da denilebilecek bazı başlıklar, internet ortamında da Müslümanca bir hayatı yaşayabilme konusunda bizlere yol gösterecektir. Eşsiz Sermayemiz: Ömür Teknoloji, vazgeçilmez gündelik uğraşlarımızdan birisi haline gelmişken, beraberinde ömür sermayesinin tüketilmesi önündeki engelleri de ortadan kaldırmıştır. Dijital ortamlarda vakit geçirirken (sosyal medya, youtube, netflix vb.) zamanın ne büyük bir nimet olduğunu, insanoğlunun geçip giden hayatına bakarak ibret alması ve zaman israfından vaz geçmesi gerektiğini Allah (c.c.) zamana yemin ederek zamanın önemine dikkat çekmiştir. (Asr, 103/1) Karşılaştığı pek çok zorluğa rağmen risalet görevini hakkıyla yerine getiren Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) insanoğlunun kendisine verilen ömür sermayesinin kıymetini bilip, hoyratça harcamaması gerektiğini hatırlatarak şöyle buyurmuştur; قال رسول اللَّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم: «نِعْمتانِ مغبونٌ فيهما كثير من الناس: الصحة والفراغ “İki nimet vardır ki, insanların çoğu bu nimetleri kullanmakta aldanmıştır: Sıhhat ve boş vakit.” (Buhârî, Rikak 1. Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd 1; İbni Mâce, Zühd 15) İnsanoğlu sahip olduğu imkanlar ve teknolojik aletler sayesinde önemli bir iş yaptığı zannıyla seyrettiği videolar zinciriyle, sosyal medyada yapılan faydasız boş ve anlamsız sohbetlerle, haber kanallarının hepsini dolaşma endişesiyle, ihtiyaç olmadığı halde alışveriş sitelerinde bin bir çeşit eşya ve malzemeyi görme merakıyla, daha fazla takipçiye sahip olma, çok beğenilme, fazla tıklanma beklentisiyle ve benzeri beyhude

yere geçirdiği zamanı kendisi için kazanç zannedebilir. Halbuki, İnsanın en kıymetli sermayesi olan ömür, geçen her saniye ile beraber tükenen bir hazine gibidir. Bu değerli hazineyi iyi kullanma konusunda ölçülerimiz ve Allah’ın rızasına uygun hassasiyetimiz olmalıdır Hayatımızda, kaybettiğimiz pek çok şeyi telafi edebilir, yeniden mal-mülk ve servet sahibi olabilir, fakat boşa geçirilen zamanı ise asla geri getiremeyiz. Allah Alemlerin Rabbidir.. Sanal Alem de Buna Dahildir.. Gerçek hayattaki helal haram kavramı sanal ortam için de geçerlidir. Gerçek hayatta gayrı meşru olan bir şey sanal ortam için de gayrimeşrudur. Ortamın sanal olması haramı, gayrimeşru ilişkiyi, günahı, müstehcenliği, haram ticareti, aldatmayı, ihtikârı, hırsızlığı, sahteciliği, kumarı helal kılmaz. Kişi sanal ortamda bulunduğu esnada da nefsine, heva ve heveslerine mağlup olmamalı, bu alandaki tuzaklara karşı çok dikkat edilmelidir. Kendini olduğundan farklı göstermek, hakikatin hilafına hareket etmek, yalan ve kötü söz söylemek, küfür ve iftira insanların sakınması gereken şeylerin başında gelir. Öyleyse Müslüman Allah’a gönülden inanan ve O’nun peygamberleri ve kutsal kitapları vasıtasıyla ulaştırdığı değerlere bağlı olan insandır. Yine o, yapıp ettiği her şeyin Allah’ın kontrolünde olduğuna, yaptığı her işin kayda geçirildiğine, hiçbir şey eksiltilmeden bir gün karşısına çıkarılacağına ve bunlardan hesaba çekileceğine de inancı tamdır. Nitekim Yüce Allah bu durumu şu ayetleriyle net bir şekilde ortaya koymuştur: وَوُضِعَ
الْكِتَابُ
فَتَرَى
الْمُجْرِم۪&#16
10;نَ
مُشْفِق۪ينَ
مِمَّا ف۪يهِ
وَيَقُولُون&#16
14; يَا
وَيْلَتَنَا
مَا لِ‌هٰذَا
الْكِتَابِ
لَا
يُغَادِرُ
صَغ۪يرَةً
وَلَا
كَب۪يرَةً
اِلَّٓا
اَحْصٰيهَاۚ
وَوَجَدُوا
مَا عَمِلُوا
حَاضِراًۜ
وَلَا
يَظْلِمُ
رَبُّكَ
اَحَداً۟ “Kitap ortaya konur. Suçluları, kitabın içindekilerden korkuya kapılmış görürsün. ‘Eyvah bize! Bu nasıl bir kitaptır ki küçük, büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini sayıp dökmüş!’ derler. Onlar bütün

yaptıklarını karşılarında bulurlar. Senin Rabbin hiç kimseye zulmetmez.” (Kehf, 18/49.), هٰذَا
كِتَابُنَا
يَنْطِقُ
عَلَيْكُمْ
بِالْحَقِّۜ
اِنَّا
كُنَّا
نَسْتَنْسِخ&#16
15; مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ
“İşte kitabımız, size karşı gerçeği söylüyor. Çünkü biz yapmakta olduklarınızı kaydediyorduk.”(Casiye,45/29.) Bundan dolayıdır ki, Müslüman her yerde ve her ortamda Müslümandır. Gerçek dünyada da sanal dünyada da onun Müslüman kimlik bilinci ve sorumlulukları devam etmektedir. Dijital Platform /Sanal Dünya Bir İmtihandır Bugün Müslümanlar olarak sanal dünya ile sınanmakta olduğumuz bir gerçektir. Bu sınavı başarılı bir şekilde geçmenin yolu, يَٓا
اَيُّهَا
الَّذ۪ينَ
اٰمَنُٓوا
اٰمِنُوا “Ey iman edenler! İman edin…” (Nisa, 4/136.) ayetiyle ifade edildiği gibi imanımızın, şahsiyetimizin ve Müslüman kimliğimizin farkında olmaktır. Bu farkındalık bize helal ve haram sınırlarını hatırlatacak, bu iki bölge arasında mayınlı denilebilecek “şüpheli” bir alanın bulunduğunu öğretecektir. Müslüman irfanı bu şüpheli bölgeden “Allah’a karşı sorumluluk bilinci” olan “takva” ile kendisini kurtarabilecektir. Müstehcenlik Büyük bir Tehlikedir Çıplaklığın teşhir ve teşvik edildiği video klipler, film ve oyunlardaki cinsel içerikli sahneler vb. pek çok şey bu bağlamda örnek verilebilir. Bir şeyin aşırı yaygınlaşması ve normalleşmesi, onun meşru olduğu anlamına gelmemektedir. İsrâ sûresinin 32. âyetinde Cenab-ı Hak, وَلَا
تَقْرَبُوا
الزِّنٰٓى
اِنَّهُ
كَانَ
فَاحِشَةًۜ
وَسَٓاءَ
سَب۪يلاً “ Zinaya yaklaşmayın! Çünkü o hayâsızlıktır, çok kötü bir yoldur.” buyuruyor. Buradaki "yaklaşmayın" emrinden hareketle İslam fıkıh alimleri insanı zinaya götürebilecek her türlü amelin yasak olduğunu ifade etmişlerdir. Müstehcen resim veya görüntülere bakmak da bu kategori içinde mütalaa edilmiştir. Bu sebeple bu tür resim video vb. görüntülere bakmak caiz değildir. Özellikle cinsel tahrikin ve müstehcenliğin önemli bir ticari sektör olduğu ve gençlerin tabiî cinsel eğilimlerinin acımasızca sömürüldüğü ve giderek anormal ve gayrimeşru tatmin yollarının yayılma özelliği gösterdiği internet dünyasında, dijital ve sanal ortamlarda,

gençlerin şehevî duygularına hakim olmalarının zorluğu inkâr edilemez. Bu nedenle bireylerin ahlaksızlığına, cinsel dürtülerin açığa çıkmasına neden olacak video, resim, oyun gibi şeyleri yapmak, satmak, almak ve seyretmek caiz değildir. Kur'an-ı Kerim'de hem erkeklerin hem de kadınların harama bakmamaları, edep yerlerini iyice örtülü tutup, iffet ve namuslarını korumaları emredilmektedir. (Nur, 24/30-31). Hz. Peygamber (s.a.s.) de, "… gözlerin zinası şehvetle bakmaktır…" (Buhari, Kader, 9; Müslim, Nikâh, 44) buyurarak harama bakmanın, zinaya götüren fiillerden olduğu için caiz olmadığını belirtmiştir.
           Dünya değişse de konforumuz artsa da aklımıza hayalimize gelmeyecek servetlere ve imkanlara kavuşsak da Kur’an’ın ahkâmını, Hz. Peygamber’in (s.a.s.) ahlakını ve edebini kulak arkası yapamayız. Çünkü ölümün önüne geçilmiyor, kabir kapısı kapanmıyor. Gençlik gidiyor, ihtiyarlık geliyor. Hastalıklar azalmıyor, artıyor. Öyleyse öyle yaşayalım ve öyle sözler söyleyelim ki, o sözlerimiz ve hallerimiz Allah’ın azabını ve gazabını üzerimize çekmesin. Hem bu dünyada hem de kabirden sonra başlayacak olan âlemde ve büyük mahkemede bizi utandırmasın, iki cihanın sâdetini elimizden almasın ve bizi ateşlere salmasın. Dini Bilgi Edinirken Dikkat! Dini bilgi edinme ihtiyacı günümüzde geleneksel kaynakların yanı sıra özellikle internetin yaygınlaşmasıyla yeni olarak ifade edilebilecek farklı kaynaklardan karşılanmaktadır. Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinin başta internet kaynakları olmak üzere başvurdukları dini bilgi edinme kaynaklarının neler olduğu dair anket çalışmasının sonuçlarına göre öğrenciler, dini bilgi edinme sürecinde internet kaynaklarına en yüksek oranda doğrudan Google, Yandex, Yahoo vb. arama motorlarından ulaşmaktadır. Arama motorlarının en çok tıklanan ve reklam veren internet sitelerini üst sıralarda göstermesi, öğrencilerin öncelikli olarak bu sitelere başvurmasına sebebiyet vermektedir. Bu durum doğru ve güvenilir dini bilgi edinmenin önündeki en önemli engellerden biri olduğuna işaret etmektedir. Nitekim internet ortamını belirleme gücüne sahip olan arama motorlarının işleyişi popülariteyi ve reklamı baz aldığından hatalı, tutarsız ve güvenilir olmayan enformasyon/bilgi kaynaklarının üst sıralarda yer alması sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğu anlaşılmıştır. Arama motorları temel yönlendiriciler olarak karşımıza çıksa da Diyanete bağlı resmi dini kuruluşların web siteleri öğrencilerin hem en çok başvurduğu hem de en çok güven duyduğu internet tabanlı bilgi kaynaklarının başında gelmektedir. (İnternet Üzerinden Dini Bilgi Edinme Süreci Ve Eleştirel Yeterlilikler: Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencileri Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme, Mustafa Temel,Metin Eken, Hakan Aydın, 2018.)
            İnternet üzerinden yayılan zehirli ideolojilerin ve radikal yaklaşımların ya da “dinî bilgi” olarak sunulan safsataların İslâm dininin temel referanslarıyla uyuşmadıkları halde muhatap bulabilmesi, toplumsal birliği tehdit ettiği gibi, toplumun din algısını da bozmaktadır. Öyleyse her türlü bilginin paylaşıldığı interaktif/dijital ortamlarda sahih, dini kaynaklar (Kur’an, Sünnet)’ın güvenilirliği büyük önem arz etmektedir. Bilgi sahibi olmadan, üzerinde düşünmeden, yeterli tetkik ve araştırma yapmadan karşılaşılan bilginin doğru olduğu zannıyla onu kanıksamanın ve başkalarıyla paylaşmanın da zihinlerde ne büyük tahribata sebep olacağının hatırlanması gerekmektedir. İnternet, dijital ortam, sanal alem araçlarının

önümüze boca ettiği bilgi yığınından ne kadarının doğru olduğu ya da gerçeği yansıttığı tam bir muammadır. Bu durumda bilgiye aç bir birey için diğer bir risk alanı, yanlış bilginin yayılmasına alet olmadır. Doğru haberin peşine düşme bilincinin kazanılmaması; يَٓا
اَيُّهَا
الَّذ۪ينَ
اٰمَنُٓوا
اِنْ
جَٓاءَكُمْ
فَاسِقٌ
بِنَبَأٍ
فَتَبَيَّنُٓوا اَنْ
تُص۪يبُوا
قَوْماً
بِجَهَالَةٍ
فَتُصْبِحُوا عَلٰى مَا
فَعَلْتُمْ
نَادِم۪ينَ “Ey iman edenler! Bilmeden birilerine zarar verip de sonra yaptığınıza pişman olmamanız için, yoldan çıkmışın biri size bir haber getirdiğinde doğruluğunu araştırın.” (Hucurat, 49/6) şeklindeki Kur’ânî emrin ihmal edilmesi, bireysel ve toplumsal açıdan zarar gördüğümüzü ifade etmektedir. Ayetin nüzul sebebi dikkate alındığında hukukta yer alan “telafisi mümkün olmayan bir zarar” ibaresi akla gelmektedir. Öyleyse pişmanlık duyulabilecek neticelerle karşılaşmamak için gelen haberin kaynağının iyi araştırılması elzemdir. Doğruluğu tahkik edilmeyen bilgiye/habere ne güvenmek ne de onu yaymak doğru değildir. Sanal Âlem Ahlakı Düşüncelerini ve davranışlarını ahlâk penceresinden değerlendiren insan, ahlâkî bir varlıktır. Hayata geldiği an, ahlâkî bir yapılanmanın içine doğar. Zaman ve mekân fark etmeksizin her toplumun ahlâkî bir dokusu vardır. Bu doku sosyo-kültürel şartlarla şekillenir. Kültürün en güçlü bileşenlerinden biri olması hasebiyle din, ahlâkın oluşumu ve gelişiminde söz sahibidir Dijital platformlar/ sanal âlem yalanın en yaygın olduğu, akıl almaz sahtekârlıkların işlendiği bir alandır. Bu alana adım atan bilinçsiz kullanıcı, bazen söyleyerek, bazen inanarak, bazen de yayarak yalanın kurbanı olmaktadır. Araştırma bulguları, gençlerin sanal ortamda başkası gibi davranmayı seçtiklerini, kendilerine daha zeki, daha yakışıklı, daha az utangaç kimlikler oluşturduklarını ve kimlik denemelerinin altında yalanın yattığını göstermektedir. (Bkz. Çetin Balkaya, Ayşen-Aykut Ceyhan, “Ergenlerin İnternette Kimlik Denemeleri ve Problemli İnternet Kullanım Davranışları”, Addicta 1 (2) (Güz 2014): 5-46.) Ayrıca internet bağımlılığı sebebiyle başı derde giren birçok insanın, günü kurtarmak adına yalana başvurduğu da bilinmektedir. Bu durum,
وإيّاكُمْ
والْكَذِبَ،
فإنَّ
الكَذِبَ
يَهْدِي إلى

الفُجُورِ،
وإنَّ
الفُجُورَ
يَهْدِي إلى
النّارِ، وما
يَزالُ
الرَّجُلُ
يَكْذِبُ
ويَتَحَرّى
الكَذِبَ
حتّى
يُكْتَبَ
عِنْدَ اللهِ
كَذّابًا “Yalandan sakının! Çünkü yalan kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi yalan söyleyip yalanı araştıra araştıra Allah katında yalancı olarak yazılır.”(Müslim, Birr ve Sıla, 105.) hadisiyle birlikte düşünüldüğünde, olayın vahameti daha da net anlaşılmaktadır. Tabii bu yalanların bir de dedikodu, gıybet ve iftira boyutu vardır. Sanal dünya, dedikodu, laf ebeliği, hakaret, iftira, süizan gibi ahlâkî olmayan hallerle sıkça karşılaşılan mayın döşeli bir tarla gibidir. Dolayısıyla ekran kullanıcısı, hem bunların dinen asla tasvip edilmediğini öğrenmeye, hem de dünya ve âhirette ne gibi kayıplara neden olduklarını hissetmeye muhtaçtır. Mahremiyet Algısı Helal-haram sınırlarının teknoloji ile ilişkisi tartışılırken sıkça hatırlanmasını sağlayan bir diğer kavram ise mahremiyettir. Mahremiyet, sadece mahrem yerlerin örtülmesine indirgenemeyen, bedenin yanı sıra bilgi ve mekân mahremiyeti gibi farklı alanları da ilgilendiren çok boyutlu bir kavramdır. Mahremiyetin bilhassa dijital ortam olan internet ve sosyal medyada sıkça ihlal edildiğine şahit olmaktayız. Zira bu mecralarda insanların hem kendi özellerini başkalarına açmaları, hem de bir başkasının özeline müdahil olmaları son derece kolay gerçekleşmektedir. Bu durumda gönüllü ya da gönülsüz olması fark etmeksizin mahremiyet bilincini örseleyen her adım, Kur’ân’ın, وَلَا
تَجَسَّسُوا “Birbirinizin kusurlarını ve mahremini araştırmayın.”(Hucurât, 49/12.) emri ile çelişmektedir. Konunun edeb, ahlâk, erdem ve nezaket boyutları da cabasıdır. Her şeyden önce internet ortamının mutlak güvenilir olmadığı, kullandığımız bütün güvenlik tedbirlerinin de alt edilebileceği unutulmamalıdır. Bütün verilerin kayıt altına alındığını aklımızdan çıkarmayalım. Sosyal medyanın insanlar için en önemli özelliği ’beğenilmek’tir. İslamî ölçülere aykırı şekilde resim ve video paylaşmak, eşlerin birbirinden habersiz olarak karşı cinsten kimselerle arkadaşlık kurması her şeyden önce aile sadakatini zedelemektedir. Bundan dolayıdır ki, en özel anlar resim veya video olarak paylaşılıyor. Yemek yerken, gezerken, otururken vs. Bu ve bunun gibi paylaşımlar yaparak İslam dininin şiddetle yasakladığı mahremiyet olgusu çiğnenerek, aile yapısına dinamit konmuş olunuyor. Bunun sonucu olarak da sosyal medyanın büyülü dünyası üzerinde geliştirilen gayri ahlâkî ilişkiler bir çok yuvanın dağılmasına zemin hazırlıyor. İnsanlar görünür olma, gündemde kalma, takip edilme, popüler olma ve gündemi kaçırmama gibi sosyal medyadan gelen hastalıklara

yakalanınca kendilerine ilişkin her şeyi ölçüsüzce paylaşmakta ve başkalarına ait her şeyi merak etmektedir. Bunun için evlerindeki doğal hallerini, makyaj setlerini, mahrem görüntülerini çekinmeden sosyal medyada servis edenler zaman zaman haram sınırlarını zorlamış olmaktadırlar. Kocasıyla kendi arasında olması gereken aşk ve muhabbete dair konuşma ve ifadeleri sosyal medyadan ilan edenler hem muhabbetin değerini düşürmekte, hem samimiyete ve içtenliğe gölge düşürmekte ve hem de islam’ın meşruiyet sınırlarını aşmış olmaktadırlar. Kur’ân’ın ziynet olarak ifade ettiği hususları kendilerine mahrem olmayanlara gösterenler, bu âyetin (Nûr, 24/31) hükmüne aykırı davranmış olmaktadırlar. Günümüzde değer yargılarımızın aşındığı ve büyük ölçüde örselendiği açıktır. Kişinin kendi bedenine ait fotoğrafları sorumsuzca ve sınır tanımaksızın paylaşması ve sosyal medya ortamlarını en çok bunun için kullanması bunun göstergesidir. Bedeninin başkalarına açılması yasak olan yerlerini ya da en ilgi çeken halini kendi iradesiyle başkalarına açan kimse Allah‟ın emir ve yasakları doğrultusunda koruması gereken beden emanetini yine kendi iradesiyle ifşa etmiş olmaktadır. Söz gelimi Instagram‟da paylaşılan bir fotoğraf, bu fotoğrafa alınan beğeniler ve yorumlar kişinin mutluluk sebebi olurken, zarar verdiği mahremiyetinin ne yazık ki farkında olmamaktadır. Dokunulmaz Değerlerin Önemi İslâm âlimleri insanın temel hak ve dokunulmazlıkları dikkate alındığında dinin gayesinin “beş unsuru” korumak olduğunda ittifak etmişlerdir: Can, mal, akıl, ırz ve inanç. Bu beş unsur, yeryüzünün mükerrem varlığı olarak dünyaya gelen her insan için hürmete layık yani “dokunulmaz” olan değerlerdir. Herhangi bir şahıs, varlık, nesne, madde, fikir ya da oluşum insanın bu beş temel değerini kayba uğratıyor ve zarara sokuyorsa din orada devreye girerek insanı korur ve ona hem korunmasını hem de çevresindekileri korumasını emreder. Dolayısıyla, teknoloji, dijital/sanal ortam kişinin sağlığını tehdit ederek canına (rûhen ve bedenen hasta olmasına), maddi kayba uğramasına sebep olarak malına (elindeki maddi imkanları kaybederek iflas etmesine), düşünme ve idrak etme kabiliyetini sekteye uğratarak aklına(akli melekelerini kaybederek sağlıklı düşünmesine), gayr-i ahlâkî yönelimlerle ırzına (haya ve iffetini yitirmesine), aşırı ve sapkın ideolojilerle inancına (imanının yara alması veya dinden çıkmasına) sebep oluyorsa, dinî açıdan sorgulanmak zorundadır" Nesillerimiz Bizlere Emanettir Yüce Kitabımız Kur’an’ı Kerim; يَٓا
اَيُّهَا
الَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا
قُٓوا
اَنْفُسَكُمْ
وَاَهْل۪يكُمْ نَاراً
وَقُودُهَا
النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا
مَلٰٓئِكَةٌ
غِلَاظٌ
شِدَادٌ لَا

يَعْصُونَ
اللّٰهَ مَٓا
اَمَرَهُمْ
وَيَفْعَلُو&#16
06;َ مَا
يُؤْمَرُونَ
“Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız, güçlü, Allah’ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır.”(Tahrim, 66/6) Resûlüllah (s.a.s) ise bir hadisi şeriflerinde; ألا
كلُّكم راعٍ،
وكلُّكم
مسؤولٌ عن
رعيَّتِه؛
فالأميرُ
الذي على
الناس راعٍ،
وهو مسؤولٌ عن
رعيتِه،
والرجلُ راعٍ
على أهل
بيتِه، وهو
مسؤولٌ عن
رعيَّتِه،
وعبدُ الرجلِ
وفي طريقٍ:
والخادمُ
راعٍ على مالِ
سيِّدِه، وهو
مسؤولٌ عنه،
والمرأةُ
راعيةٌ في
بيتِ زوجِها،
وهي مسؤولةٌ،
سمعتُ هؤلاءِ
عن النبيِّ
وأحسب
النبيَّ قال:
والرجلُ في
مالِ أبيه،
ألا كلُّكم
راعٍ وكلُّكم
مسؤولٌ عن
رعِيَّتِه “Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz." (Buhari, Nikah, 91) buyurmaktadır. Dijital/Sanal ortam, toplumun farklı yaş

gruplarında farklı şekillerde kullanılmakta olup günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Ailelerin sanal ortamın güvenliği konusunda kaygılarını en aza indirmek ve internetin etkin ve bilinçli kullanımını sağlamak için çocukların gelişim dönemlerini iyi bilmeleri, bunun yanında sanal ortamı iyi tanımaları gerekmektedir. İnternetin sayısız yararının yanında, doğru ve etkin kullanılmadığında hassas ve savunmasız olan çocuklar için bir takım problemleri de beraberinde getirdiği bilinmektedir. Bunlar; fiziksel sağlığı olumsuz yönde etkilemesi, yaş ve içerik uygunsuzluğu, iletişim sorunları, siber zorbalık, çevrim içi istismar, güvenlik ve bilgi gizliliği ihlali olarak sayılmaktadır.(Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Sosyal Pediatri Bilim Dalı, Seda Topçu, Derleme / Revıew Çocuk Ve Sanal Ortam.) Aile hayatımızdaki önemli konulardan birisi de elektronik aygıtların kullanımı ve sınırlarıdır. Telefon bilgisayar tablet gibi elektronik araçların yaygınlaşmasıyla birlikte facebook, twitter gibi sosyal medya ve internet uygulamalarından çocuklarımızı uzak tutmamız da imkansız hale gelmiştir. Sosyal medyanın çocuklarımız üzerindeki en büyük olumsuzlukları; başta fiziksel gelişimlerine engel olmak, sosyal medya adı altında sosyalleşmemelerine yol açmak ve en önemlisi olarak da zaman israfına sebebiyet vermektedir. İnsan, dünyaya oyun ve eğlence için gelmemiştir. Dünya iş ve kazanç yeridir. Dünyada yapılan her işin, her nefesin hesabı kıyamette sorulacaktır. Maalesef ki gençlerimiz koca bir günü, elinde ipad, iphone, dizüstü ya da masaüstü bilgisayarların başında, internet, facebook, twitter, whatsapp gibi uygulamalar sürekli açık bir şekilde geçirmektedir. Bu durum karşımıza odasından çıkmayan, asosyal, dininden bîhaber, ruhsal gelişimleri eksik bir gençliği çıkaracaktır. Öyleyse çocuklarımızın sanal ortamlarda neler yaptıkları, kimlerle görüştükleri, ne tür içeriklere ilgi duydukları gibi konularda ebeveynler bilgi sahibi olmak zorundadırlar. Önemsemeyen, umursamayan bütün çocukların aynı durumda oldukları mazeretine sığınan kimseler, farkında olmadan dipsiz bir kuyuda, ıssız bir ormanda, karanlık bir sokakta çocukların büyüklere en çok ihtiyaç duyduğu zamanlarda onları yapayalnız bırakmaktadırlar. Şefkat ve merhamet yüklü duygularla ellerinden sımsıkı tutmamız gereken çocuklarımız, bilinçsiz tavırlarımızla adeta elimizden kayıp gitmekte, anlamlandırmakta zorlandığımız kişiliklere bürünmektedirler. Ebeveynler çocuklarına karşı görevlerini yerine getirirken, Kur’an ve Sünnetten referans alarak, çocuk yetiştirmenin sadece acıktığında çocuğun karnını doyurmaktan, maddi ihtiyaçlarını karşılamaktan, sınırsız özgürlük alanı tanımaktan ibaret olmadığının farkına varmalıdırlar. Dijital ekranların karşısında saatlerce zaman geçiren günahsız yavruların, masum dimağların kirletilmesi tehlikesine karşı, hayatı birlikte yaşamak, onların duygu ve oyun dünyalarına ortak olmak, dünyevi uğraş ve telaşlardan sıyrılarak asıl uğraşımız olması gereken, sadaka-i cariyemiz olacak yavrularımıza vakit ayırmak müslüman anne ve babalar için en büyük kazanç olacaktır.   Sonuç Teknolojik gelişmenin hâkim olduğu bir dünyada teknolojiden uzak bir toplum tasavvur etmek mümkün değildir. Fakat insan, teknolojinin kendisine sunduğu imkânlar hususunda da bir imtihana tabi tutulmaktadır. Yeryüzünü mamur etmekle sorumlu insanoğlunun bu işlevi yerine getirirken sorumluluklarını da dikkate alması, dini ölçülerini muhafaza etmesi elzemdir. Müslüman’ın hayatında helal dairede hareket etmek, iffetini korumak, çirkin söz ve eylemlerden/ haramlardan uzaklaşmak, kul haklarına, tesettüre, edebe riayet etmek, kısacası islam ahlakı üzere yani sünnete göre yaşamak önem arz etmektedir. Bu ölçüler

dijital/sanal ortamda da uymamız gereken ve taviz verilmemesi gereken ölçülerdir. Müslüman için gerçek hayatta kadın erkek ilişkilerinin nasıl olması gerektiği belirtilmiş ise bu durum sanal ortam için de değişmezdir. Temel ölçü helal, haram duyarlığı ile hareket etmek, edep, iffet ve hayâdan taviz vermemektir. Hazırlayan Abdullah YILMAZ Erenler Vaizi

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler